

Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova

Dnei Olesea Stamate
Comisia juridică pentru numiri și imunități

AMENDAMENT

la proiectul de Lege nr.353 din 16.11. 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a
XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova

În temeiul art.17 alin(2) lit.j din Legea despre statutul deputatului în Parlament și conformitate cu prevederile art. 59 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797-XIII din 02.04.1996, propun următoarele amendamente și propuneri conceptuale:

Art. 4 se completează cu un alineat nou:

(3) Se absolvă de executarea pedepsei minorii care, până la intrarea în vigoare a prezentei legi, au fost condamnați la pedeapsă cu închisoarea pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare, mai puțin grave sau grave.

Art. 4 se completează cu un alineat nou:

(4) Se absolvă de executarea pedepsei stabilite cu aplicarea măsurii de constrângere cu caracter educativ de a participa la un program probațional, minorii care, până la intrarea în vigoare a prezentei legi, au fost condamnați la pedeapsă cu închisoarea pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare, mai puțin grave sau grave.”

Argumentarea amendamentelor:

Conform art. 16 alin. (4) CP RM, infracțiuni grave se consideră faptele pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen de până la 12 ani inclusiv. Categoria dată de infracțiuni atentează la valorile primordiale apărute de legea penală, cum ar fi: viața și sănătatea persoanei, drepturile și libertățile cetățeanului etc.

În vederea sporirii eficienței aplicării legislației, legea penală și legile speciale emise de către stat trebuie să fie în coraport cu practica penală. Din acest considerent, este importantă analiza din punct de vedere practic cu privire la specificarea sintagmei din text “categoria de infracțiuni grave” și specificarea interpretării cu privire la ”riscul mediu de recidivă a minorilor condamnați”.

De asemenea, luând în considerare analiza activităților aplicabile minorilor realizate de Direcția Minorii și Activitate Presentențială din cadrul Biroului de Probațiune Chișinău, Inspectoratul Național de Probațiune, condamnații minori cu riscul de recidivă mediu și săvârșire a categoriei de infracțiuni grave, care ajung în monitorizarea instituției probațiunii, confrunță dificultăți de diferită natură de conformare a regulilor impuse de către instituție, fiind nevoiți să fie monitorizați în permanență de către consilierii de probațiune, în vederea reintegrării eficiente a acestora. Monitorizarea acestora este determinată de specificul dezvoltării psiho-emoționale ale acestor copii și vulnerabilitățile sociale și de sănătate pe care le prezintă. Faptul dat impune o abordare individualizată de lucru cu categoria dată de persoane. În acest context, amnistierea exclude orice implicare a organelor de executare a pedepselor non-privative de libertate, ceea ce ar contribui la unele eșecuri de reintegrare a acestor copii și ar crește riscul recidivei în rândul minorilor, or statul își dorește o rată de recidivă cât mai redusă în rândurile minorilor.

Astfel, se propune completarea alin. (3) al art. 4 din proiect, condiția de a participa la un program probațional, în vederea reintegrării și resocializării eficiente a minorului, după cum urmează:

Propunerea nr 2.

Art. 8 se va completa cu:

lit. f) cu o doime dacă persoana condamnată în momentul comiterii infracțiunii era minoră.

Argumentarea amendamentelor:

Raportând la cele menționate supra, reținem că art. 8 a Proiectului de lege prevede reducerea termenului de pedeapsă persoanei condamnate, în cazul în care nu i se pot aplica prevederile art. 1 – 6.

În contextul analizat, lit. f) este considerată oportună pentru suplinirea art. 8, însă comportă o semnificație primordială explicația survenită cu privire la categoriile de infracțiuni, și anume interpretarea propusă a completării cu lit. f) *“se va aplica preponderent pentru minorii care au comis infracțiuni și deosebit de grave și excepțional de grave”*.

Conform art. 16 alin. (1) din Codul Penal a Republicii Moldova denumit „Clasificarea infracțiunilor”, în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil, infracțiunile sunt clasificate în următoarele categorii: ușoare, mai puțin grave, grave, deosebit de grave și excepțional de grave.

Conform alin. (5) al aceluiași articol, *infracțiunile deosebit de grave* se consideră infracțiunile săvârșite cu intenție pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen ce depășește 12 ani. După cum s-a menționat, pentru infracțiunile deosebit de grave este specific faptul că pot fi săvârșite numai intenționat. Acestea atentează la valorile primordiale apărute de legea penală, cum ar fi: viața și sănătatea persoanei, drepturile și libertățile cetățeanului, orânduirea constituțională, suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova. De asemenea, săvârșirea infracțiunilor *deosebit de grave* atrage după sine apariția stării de recidivă deosebit de periculoasă (alin. (2), (3) ale art. 34 din CP al RM). Din aceste considerente, nu susținem ideea, potrivit căreia sintagma *„infracțiunile deosebit de grave”*, la fel este inclusă în interpretarea lit. f) din art. 8 a Proiectului.

Conform alin. (2), art. 71 CP RM, detențiunea pe viață se stabilește numai pentru infracțiunile *excepțional de grave*. La fel, conform alin. (3), art. 71 CP RM, detențiunea pe viață nu poate fi aplicată femeilor și minorilor. Astfel, cu titlu de concluzie, aplicarea categoriei date de infracțiuni în raport cu lit. f) nu este posibilă, formând o lacună de drept.

La final, specificarea interpretării categoriei de infracțiuni deosebit de grave și excepțional de grave nu este oportună în cadrul art. 8 din punct de vedere legislativ, existând riscul interpretării eronate sau a lacune de drept.

Suplimentar, propun modificarea și completarea proiectului cu următoarele :

Articolul 5 se completează cu un alineat nou cu următorul cuprins:

„(2) În privința persoanelor condamnate pentru infracțiunile comise cu aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanelor, prevederile alin. (1) se aplică cu liberarea condiționată înainte de termen conform art. 91 din Codul penal și aplicarea obligației de a participa la program probațional”.

Argumentarea amendamentului:

Specificul acestor intervenții derivă din necesitatea abordării de către persoanele amnistiate a unui comportament pro-social: obținerea autocontrolului asupra furiei sau dezvoltarea de abilități non-violente de manifestare a furiei. Astfel, infracțiunile cu violență sunt comise atât de persoane cu un scăzut nivel al autocontrolului furiei, și din acest punct de vedere intervențiile vizează, în

principal, obținerea autocontrolului furiei și reducerea incidenței comportamentului violent (oferta existentă și aplicabilă la moment de către Inspectoratul Național de Probațiune include: Program de management al furiei; Program pentru reducerea violenței), dar și de persoane care decid în mod conștient să folosească violența pentru a-și atinge scopurile.

Programul probațional de reducere a violenței îmbină componentele cognitive – de restructurare cognitivă a pattern-ului de gândire agresivă – cu componente comportamentale, – de dezvoltare a abilităților de exprimare asertivă a furiei și a abilităților de rezolvare a situațiilor conflictuale. Aceste componente vizează atât aspectul de management al agresivității, cât și cel de reducere a comportamentului agresiv și al infracțiunilor cu violență, prin dezvoltarea de abilități cognitive și comportamentale non-agresive: abilități de interpretare și evaluare a situațiilor critice, învățarea de tehnici de identificare și autocontrol al factorilor criminogeni, exprimarea pozitivă a furiei și manifestare comportamentală asertivă a acesteia, dezvoltarea gândirii consecvențiale și alternative.

O altă propunere conceptuală ține de necesitatea recuperării prejudiciului cauzat, care în viziunea mea, trebuie să rămână o condiție de aplicare a actului de amnistie, în vederea asigurării drepturilor părților vătămate și a scopului pedepsei penale.

La **alineatul 2, art.4** se propune a nu limita vârsta minorilor până la 12 ani. Plafonarea vârstei până la 12 ani ar putea reprezenta un impediment (de ex. în aceeași familie doi copii au vârste până la 12 ani, iar alții trei au vârste între 13-16 ani și asta ar crea dificultăți la aplicare). Amnistia trebuie să se refere la corectarea și resocializarea persoanei, nu doar la vârsta copiilor aflați la întreținere, pentru că și cei de 14-16 ani necesită întreținere și educație.

Argumentarea amendamentului:

În ceea ce ține de amendamentele la **alineatul 2, art.4**, țin să evidențiez consecințele încarcerării părinților pentru copii. Conform cercetărilor organizației Penal Reform International și UNICEF, copiii suportă suferințe enorme atunci când unul din părinți este încarcerat, fiind mai vulnerabili la violență, abuz, neglijare, exploatarea și stigmatizare, nemaivorbind despre carențele financiare, materiale și de sănătate pe care le poate confrunta un copil rămas fără unul sau ambii părinți, din cauza faptului că aceștia fie sunt plasați în arest preventiv, fie că execută o pedeapsă privativă de libertate.

Potrivit „Regulilor Națiunilor Unite pentru tratamentul femeilor deținute și măsurile non-privative de libertate pentru femeile care comit delincvențe” (Regulile de la Bangkok) copii și interesele superioare ale copiilor trebuie luate în considerare la toate etapele contactului părintelui cu sistemul de justiție penală.

Același document încurajează statele membre ale ONU să adopte măsuri, inclusiv să aplice alternative la detenție de fiecare dată când un părinte este unicul care se ocupă de educația copiilor.

Ana Racu

Deputat în Parlament